

بررسی روندهای بین‌المللی در تولید و تجارت ابریشم*

(قسمت اول)

مرکز تجارت بین‌المللی

ترجمه علی قریشی

(کارشناس ارشد زبان انگلیسی، دانشگاه آزاد)

آمریکا منحصرأ از طرف تولید کنندگان جوراب‌های ابریشم می‌رسید که متأسفانه با گسترش جنگ جهانی دوم و توقف توزیع ابریشم ژاپن، قطع شد. در زمان جنگ تمام ابریشم‌های موجود را در تولید چتر و محصولات بی غیر از صنعت جوراب بافی به کار می‌بردند.

در سال‌های آخر دهه ۱۹۲۰، پرورش کرم ابریشم در ژاپن، شالوده تجارت خارجی این کشور را در بر می‌گرفت و در سال ۱۹۳۰ چیزی حدود ۴۰ درصد خانه داران به پرورش کرم ابریشم مشغول بودند. در آن سال ۳۹۹ هزار تن شفیله کرم ابریشم به وجود آمد. به دنبال پیدایش الیاف مصنوعی، تقاضا برای ابریشم به تدریج کاهش یافت.

تا حدود نیم قرن پیش تولید سالانه شفیله در ژاپن هنوز بیش از ۲۸۰ هزار تن بود که از این مقدار ۴۳۱۵۰ تن ابریشم خام به دست می‌آمد. این حجم با نیمی از ابریشم خام در جهان برابری می‌کرد. اما طلا به داری ژاپن در تولید ابریشم خام رو به افول نهاد تا آنجا که در سال ۲۰۰۰ تولید این کشور به کمتر از ۵۶۰ تن رسید. سنت‌های دیرینه ژاپن در تولید این فرآورده تقریباً به انتهای کار خود رسیدند.

اختراع و معرفی تجاری نایلون در سال ۱۹۲۸، در خواست‌های جوراب بافان را در استفاده از این محصول به جای ابریشم به عنوان ماده اولیه صنعت جوراب بافی تغییر داد. تا پایان جنگ جهانی دوم، تقریباً تمام جوراب‌های فروخته شده در بازار از جنس نایلون بودند.

ابریشم و کلیه کالاهای مربوط به آن همیشه تداعی کننده اقلام تجملی و گرانبها بوده‌اند چرا که بر پای می‌مراکز پرورش کرم ابریشم کماکان به نیروی زیاد و وقتی فراوان احتیاج داشته است. از این رو، یافتن زمین‌هایی جهت کاشت درختان توت و همچنین دستمزد بالای نیروی انسانی در برخی از کشورها توجه اقتصادی تولید ابریشم را نفی می‌کند. با وجود این، در کشورهایی که زمین به اندازه کافی موجود و شرایط آب و هوایی مناسب و دستمزد کارگران معقول باشد، می‌تواند اندیشه یک تجارت پر منفعت را در سایه پرورش کرم ابریشم بارور کرد.

مسأله وارد شدن کشورهای جدید در عرصه پرورش کرم ابریشم در اجلاس‌های مختلف جهانی مطرح شده است، از جمله بیست و هشتمین کنگره بین‌المللی پرورش کرم ابریشم که در اکتبر ۱۹۹۹ در قاهره برپا شد. یکی از دستاوردهای شگفت‌انگیز این اجلاس این بود که هر کشوری نمی‌تواند به تولید ابریشم بپردازد مگر آنکه پیش شرط‌های زیر را دارا باشد:

این مطلب قسمت اول گزارشی است که مرکز تجارت بین‌المللی (ITC) با عنوان ابریشم در ۲۰۰۱: بررسی روندهای بین‌المللی در تولید و تجارت تهیه کرده است. این قسمت، ضمن مرور بر تاریخچه ابریشم و روش تحقیق به بررسی تحولات تولید و تجارت محصولات مختلف ابریشمی در سطح جهان و همینطور بررسی بازارهای این محصولات در اروپای غربی پرداخته است.

مقدمه: تاریخچه ابریشم

تاریخ ابریشم به هزاره سوم قبل از میلاد در کشور چین بازمی‌گردد. شواهد و دلایلی بصورت نشانه‌های مکتوب از ابریشم در آغازین سال‌های ۲۶۰۰ قبل از میلاد مسیح در آنجا یافت شده است.

حقیقت بریده‌ای از پارچه ابریشم متعلق به ۱۵۰۰ پیش از میلاد را پیدا ما قدیمی‌ترین ابریشمی که بر روی آن نوشته‌هایی نقش بسته به هندی «رامایانا»، سروده شده در سال‌های ۳۰۰ پیش از میلاد،

غرب فقط در دوران امپراطور وو-تی^۲ در سال‌های ۸۰-۱۴۰ که جاده معروف ۶۴۰۰ کیلومتری ابریشم را می‌ساختند، دوره مسیحیت، صادرات ابریشم خام از شرق به ابریشم را به اندازه طلا می‌دانستند.

ه بیزانس در حدود قرن ششم میلادی آغاز صلیبی به کشورهایی چون ایتالیا، اسپانیا ابردهم شهرهایی از ایتالیا مانند ژنوا- افسانه‌ای پارچه‌های ابریشم تلقی زرگان ایتالیا که مشوق بافندگان آخرین سال‌های نیمه دوم هم قرار گرفت؛ حتی به جریان شهر لیون به طوری که تا پایان ایلاب فرانسه حیا نشد.

تولیدکنندگان ابریشم

- این کشورها می‌بایست از قبل سابقه انجام چنین فعالیت‌هایی را داشته باشند.
- آن‌ها باید تسهیلات پردازش ابریشم را در اختیار داشته باشند چرا که روند بازار جهانی شفیقه ابریشم رو به انحلال است.
- آن‌ها باید تقاضای محصولات ابریشم را در بازار خودشان به طور ثابت داشته باشند.

هم اکنون پروژه‌هایی جهت احیای این صنعت در کشورهایی که سابقه‌ای در این امر داشته‌اند مانند بنگلادش و یا کشورهایی که جدیداً به این حرفه روی آورده‌اند مثل بولیوی و پرو، در دست اقدام است. در آسیای میانه نیز کشورهایی چون ازبکستان و قرقیزستان در حال بازسازی تدریجی این صنعت‌اند.

اهداف این تحقیق

انگیزه این بررسی، ارائه یک دیدگاه کلی پیرامون تولید جهانی و تجارت ابریشم و معرفی طرح‌هایی برای محصولات و بازارهای مربوطه است. بر خلاف پنبه و پشم که از اقلام رایج صادراتی پرداخت شده در کشورهای جهان سوم هستند، پرداخت ابریشم به گونه‌ای سنتی در کشورهای تولید کننده آن انجام می‌شود. با وجود این که ابریشم صرفاً ماده اولیه کالاهای تجملی بوده، اما امروزه بازار مصرف جدیدی پیدا کرده که شامل نسل جدید و جوانانی است که در میان آن‌ها می‌توان از بانوان شاغلی نام برد که در دو دهه اخیر تعدادشان به طور چشمگیری افزایش یافته است. دلیل دیگر روی آوردن به محصولات ابریشمی، افزایش عمومی تقاضا برای استفاده کردن از الیاف طبیعی است که همگام با جنبش حفاظت از محیط زیست پیش می‌رود.

تجارت جهانی ابریشم نیز فی نفسه تحت تأثیر تغییرات بنیادینی قرار گرفته که از ۱۵ سال پیش شروع شده است. از جمله این تغییرات اساسی، پدید آمدن سنگ شور کردن ابریشم است که در اوایل ۱۹۸۰ به کار گرفته شد و در پی آن تجارت همگانی شد تا حدی که مصرف کنندگان غربی به سهولت آن را به دست می‌آوردند. در پی این اتفاق، ابریشم به عنوان رقیبی در برابر سایر صنایع نساجی راه خود را در بازار بین المللی پیدا کرد.

افزایش تقاضا برای لباس‌های دوخته شده از ابریشم، تولید کنندگان کشورهای رو به توسعه را برآن داشت تا هر چه بیشتر در بازارهای غرب رخنه کنند و این مهم معمولاً در پی همکاری نزدیک خریداران و محقق می‌شود؛ مانند خریدارانی در اروپا، آمریکا، ژاپن و دیگر کشورهایی که جزئیات محصولات مورد نظرشان را با تولید کننده در میان می‌گذارند. در این راستا جنبه‌های زیر مورد کاوش و بررسی پژوهشگرانی قرار می‌گیرد که این تحقیق را گردآوری کرده‌اند:

- کشورهای عمده تولید کننده ابریشم
- کشورهای عمده مصرف کننده ابریشم
- صادرکنندگان عمده محصولات ابریشم
- برآوردهایی از چشم انداز بازار جهانی ابریشم

روش تحقیق

این تحقیق در راستای تکمیل «بررسی ابریشم ۱۹۹۷»^۳ انجام گرفته است. تمامی داده‌های آماری و اطلاعات، طی مصاحبه‌های بی‌شمار با تولید کنندگان ابریشم، پردازش‌گران و تجار مختلف جهان جمع‌آوری شده‌است که طی سال‌های ۲۰۰۱-۲۰۰۰ در قالب یک پژوهش کنار هم آمده‌اند. مصاحبه‌ها به گونه‌ای با ارزش‌اند که اعتبار روند تجارت جهانی ابریشم را به نحوی خاص رقم می‌زنند. مراکز اطلاعاتی ذیل از جمله منابع تألیف این

پژوهش هستند:

- انجمن جهانی ابریشم (ISA)؛

- کمیسیون جهانی پرورش کرم ابریشم (ISC)؛

- دفاتر ملی توسعه صادرات ابریشم و محصولات ابریشم در کشورهای رو به توسعه و سایر کشورهای تولید کننده ابریشم؛

- صادرکنندگان خاص ابریشم در کشورهای رو به توسعه و سایر کشورها؛

- واردکنندگان ابریشم، تجار و میدلین ابریشم در کشورهای توسعه یافته؛

- آژانس‌های سازمان ملل که به نوعی با پرورش کرم ابریشم و تولید ابریشم مرتبط هستند مانند سازمان جهانی خواربار و کشاورزی (فائو)، سازمان توسعه صنعتی سازمان ملل (یونیدو)، کمیسیون اجتماعی اقتصادی سازمان ملل برای بخش آسیا و اقیانوسیه (اسکاپ) و بانک جهانی؛
- دفاتر توسعه واردات در اروپا.

از دبیرخانه ISA که به طور مستمر با «مرکز تجارت جهانی» (ITC) در تماس بوده و در تهیه و تألیف این پژوهش نقش بسزایی داشته است، قدردانی ویژه‌ای می‌شود.

شرح کالا

در این تحقیق منظور از واژه ابریشم همان ابریشمی است که از درخت توت به دست می‌آید یعنی ابریشمی که در نتیجه کرمی بنام «بامبیکس موری»^۴ حاصل می‌شود. البته مراجع خاصی دیگری از ابریشم‌های وحشی مانند توسا^۵، تاسار^۶، موگا^۷ و اری^۸ داریم. جدول زیر محصولاتی را دسته‌بندی می‌کند که با ابریشم سر و کار دارند:

اصطلاح «محصولات ابریشم» شامل ابریشم خام، سایر کالاهای پرداخت شده و پارچه می‌شود. اصطلاح «کالاهای در آمده از ابریشم» به لباس تمام شده اطلاق می‌شود. این پژوهش پارچه‌های چاپ دار و رنگ شده و هم چنین لباس‌های حاضری، پارچه‌های دکوراسیون داخلی و محصولات دیگری مثل کراوات، روسری، روبالشی و... را به صورت جامع بررسی کرده است.

۱. مروری بر یافته‌ای اساسی

تولید ابریشم خام

تولید ابریشم در مقیاس با سایر الیاف نساجی بستیار ناچیز است. تولید ابریشم در سال ۱۹۹۹ نسبت به سال ۱۹۹۵ (۲٪) کمی بیشتر بوده و این افزایش ناچیز را می‌توانید به وضوح در جدول شماره (۸) ببینید. تولید جهانی در سال ۱۹۹۹ نسبت به سال ۱۹۹۵ (۲٪) کمی بیشتر بوده و این افزایش ناچیز را می‌توانید به وضوح در جدول شماره (۸) ببینید. تولید جهانی در سال ۱۹۹۹ نسبت به سال ۱۹۹۵ (۲٪) کمی بیشتر بوده و این افزایش ناچیز را می‌توانید به وضوح در جدول شماره (۸) ببینید. تولید جهانی در سال ۱۹۹۹ نسبت به سال ۱۹۹۵ (۲٪) کمی بیشتر بوده و این افزایش ناچیز را می‌توانید به وضوح در جدول شماره (۸) ببینید.

آمار تولید ابریشم خام تولید کنندگان

در جدول شماره (۲) آمده است که در سال ۱۹۹۳، ۱۰۰ درصد رشد داشته‌اند. در سال ۱۹۹۳، ۱۰۰ درصد رشد داشته‌اند. در سال ۱۹۹۳، ۱۰۰ درصد رشد داشته‌اند. در سال ۱۹۹۳، ۱۰۰ درصد رشد داشته‌اند. در سال ۱۹۹۳، ۱۰۰ درصد رشد داشته‌اند.

جدول (۱)- تولید جهانی الیاف نساجی بر حسب مقدار طی سال‌های ۱۹۷۵-۲۰۰۰

(معیار ۱۰۰۰ تن)

سال	پنبه	الیاف مصنوعی	الیاف سلولزی	پشم	ابریشم	مجموع
۱۹۷۵	۱۱۸۰۹	۷۳۴۶	۲۹۵۹	۱۵۰۲	۴۹	۲۳۶۶۵
۱۹۸۰	۱۳۹۸۱	۱۰۲۷۶	۳۲۴۲	۱۶۰۸	۵۵	۲۹۳۷۲
۱۹۸۵	۱۷۵۴۰	۱۲۵۱۵	۲۹۹۹	۱۶۷۳	۵۹	۳۴۷۸۶
۱۹۹۱	۲۰۸۳۰	۱۶۴۴۰	۲۸۶۰	۱۹۴۰	۷۵	۴۲۱۴۵
۱۹۹۵	۱۹۲۰۰	۲۰۲۰۰	۳۰۰۰	۱۶۰۰	۱۰۰	۴۴۱۰۰
۱۹۹۹	۱۹۲۰۰	۲۸۳۰۰	۲۷۰۰	۱۴۰۰	۷۶	۵۱۴۰۰

منبع: UNSD/ITC Comtrade Database System, 2000

جدول (۲)- تولید جهانی ابریشم خام بر اساس کشور و مقدار طی سال‌های ۱۹۳۸-۲۰۰۰

(مقادیر به تن)

تولید کننده	۱۹۳۸	۱۹۷۸	۱۹۸۶	۱۹۹۲	۱۹۹۵	۱۹۹۷	۱۹۹۹	۲۰۰۰
مجموع	۵۴۶۷۵	۴۵۱۲۵	۶۲۴۶۰	۸۲۴۱۹	۱۰۵۱۳۸	۷۹۵۹۰	۷۶۲۹۰	۷۱۱۶۳
چین	۲۸۵۵	۱۹۰۰۰	۳۵۷۰۰	۵۴۴۸۰	۷۷۹۰۰	۵۵۱۱۷	۵۵۹۹۰	۵۰۶۸۳
هند	۶۹۰	۳۴۷۵	۸۲۸۰	۱۲۶۰۰	۱۲۸۸۴	۱۲۰۴۸	۱۳۹۴۴	۱۵۲۱۴
برزیل	۳۵	۱۲۵۰	۱۶۸۰	۲۲۸۰	۲۴۶۸	۲۱۴۰	۱۵۵۴	۱۳۸۹
ازبکستان	۱۹۰۰	۳۲۴۰	۲۰۲۰*	۲۱۶۰	۱۳۲۰	۲۰۰۰*	۹۲۳	۱۱۰۰
تایلند	n.a.	n.a.	n.a.	۱۵۸۹	۱۳۱۳	۱۰۳۹	۱۰۰۰	۹۵۵
ژاپن	۴۳۱۵۰	۱۵۹۶۰	۸۲۲۰	۵۱۰۰	۳۲۴۰	۱۹۲۰	۶۴۹	۵۵۷
جمهوری کره	n.a.	n.a.	۱۶۸۰	۹۱۰	۳۴۶	۱۴۶	۲۸	۱۵
ویتنام	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	۲۱۰۰	۸۳۴	۷۸۰	n.a.
جمهوری خلق کره	n.a.	n.a.	n.a.	۱۲۰۰	۶۰۰*	۲۰۰	۱۵۰	n.a.
جمهوری اسلامی ایران	n.a.	n.a.	n.a.	۲۲۳	۷۵۰	۵۰۰	n.a.	n.a.
سایر	۲۰۴۵	۲۲۰۰	۲۸۸۰	۱۶۷۷	۲۲۱۷	۱۶۶۶	۱۲۷۲	۱۲۵۰

منبع: ISA

در ژاپن این تولید همچنان رو به کاهش است. جدول شماره (۲) بیانگر این مسأله است که تولید ژاپن در سال ۱۹۹۹ فقط به اندازه ۲/۵ درصد سال ۱۹۳۸ بوده است. بیش از ۷۰ درصد از تولید چین ابریشم "بی ولتین" است که برای تولید ابریشم مورد نیاز تجارت جهانی ضروری است. در هند نیز بیش از ۹۵ درصد ابریشم تولید شده از نوع "مالتی ولتین" (استوایی) است. در سال ۲۰۰۰ تولید چین ۵۰۶۸۰ تن بوده که نسبت به سال ۱۹۹۹، ۵۵۹۹۰ تن، ۱۰ درصد کاهش داشته است.

در کره جنوبی نیز مانند ژاپن با صنعتی شدن روز افزون و بالطبع دستمزد بالای نیروی انسانی، دیگر تولید سنتی و پرورش کرم ابریشم، مقرون به صرفه نیست؛ در نتیجه این کشور با کاهش شدید تولید ابریشم مواجه است و باید نیازهای داخلی کشورش را از طریق واردات برطرف کند. در حال حاضر ژاپن بزرگترین بازار محصولات ابریشم را داراست و وارداتش نیز رو به افزایش است. جمهوری کره ظرفیت بسیار بالایی در صنعت پرداخت ابریشم دارد؛ کره در حال حاضر نخ ابریشم و مواد خاکستری رنگ ابریشم را وارد و پس از پرداخت صادر می‌کند. در حقیقت کیفیت پارچه‌های ابریشم چاپ دار به طور محسوسی در این کشور ارتقا یافته و پارچه‌های ابریشمی تمام شده، روسری ابریشمی زنانه و کراوات‌های ابریشمی مردانه در سطح بسیار زیادی صادر می‌شود.

کشور برزیل به عنوان کشور تازه وارد در تجارت ابریشم، در سال ۲۰۰۰ با حدود ۴۰ درصد کاهش (چیزی در حدود ۱۳۸۹ تن ابریشم خام) نسبت به سال ۱۹۹۶ (۲۳۶۰ تن) عرضه کرده است. نقش این کشور به عنوان یک منبع عرضه کننده به پردازشگران ژاپنی، به خاطر کاهش تقاضای ابریشم خام و نخ ابریشم در ژاپن، دچار تزلزل شده است. رشد واردات محصولات ابریشم تمام شده به ژاپن به تدریج جایگزین کار پردازشگران داخلی (یعنی در اموری چون بافت ابریشم، رنگرزی و چاپ ابریشم و تولید لباس‌ها و متعلقات مربوط به ابریشم) می‌شود.

پارچه

پارچه‌های ابریشم به وسیله دستگاه‌های دستی و برقی تولید می‌شوند. انبوهی از ابریشم بافته شده در چین از ماشین‌های برقی بدست می‌آید؛ اما بخش عظیمی از تولید در تایلند و هند با ماشین‌های دستی انجام می‌شود. با وجود این به علت تقاضای داخلی کشور هند که مبتنی بر استفاده رو به فزون بانوان از لباس‌های محلی ساری است، کاربرد دستگاه‌های برقی نیز رو به گسترش است. در کشور ویتنام نیز صنعت ابریشم باقی در حال توسعه است که عمدتاً با ماشین‌های برقی انجام می‌پذیرد. در کشورهای برزیل و جمهوری کره بافت ابریشم به طور خاصی با دستگاه‌های برقی صورت می‌گیرد.

صادرات تولید کننده‌های پارچه‌های ابریشم در چین و جمهوری کره وابستگی شدیدی به سفارشات بزرگ دارد؛ این امر در اندازه واحدهای تولیدی آن‌ها اثر مستقیم دارد. طبق منابع تجاری، یکی از بزرگترین مزیت‌های صادرکنندگان هندی و تایلندی علاقه بافندگانشان به پذیرش سفارشات نسبتاً کم است. با این روش این دسته از صادرکنندگان می‌توانند نیازهای خاص برخی از مشتریان را در بازارهای رقابتی چون آلمان برطرف کنند.

به علت خصوصیات ویژه پارچه‌های ابریشمی بدست آمده از ماشین‌های دستی، باید به خریداران و یا واردکنندگان آموزش‌های لازم داده شود. حتی اگر لازم باشد به خود مصرف کنندگان نکاتی را درباره تغییرات جزئی که در سایه‌های رنگ و ناهمواری‌های بافت که در طول بافتن در

تجارت: لباس و صنعت نساجی

ارزیابی ارزش تجارت جهانی لباس‌های ابریشم و متعلقات آن کار مشکلی است. چرا که آمارهایی که از مرکز تجارت ملی هر کشور بدست می‌آید یا فاقد استاندارد است و یا حاوی جزئیات کافی نیست. برای مثال در بسیاری از کشورها لباس‌های ابریشمی معمولاً با لباس‌هایی که در آن‌ها الیاف دیگری مثل کتان، پشم، کشمیر و رامی ساخته می‌شوند دسته بندی شده‌اند. به همین دلیل به دست آوردن اطلاعات موثق جهانی از ارزش تجارت بین المللی پارچه‌های ابریشمی ساخته شده از ماشین‌های دستی بسیار مشکل است. به خصوص آن که در کشورهایی مانند هند و تایلند، کار کشته‌ترین تولید کنندگان این نوع پارچه‌های ابریشم (عمده پارچه‌های صادراتی ابریشم) پارچه‌ها را با ماشین‌های دستی عرضه می‌کنند. علی‌رغم این که نمی‌توان ارزش دقیق محصولات ابریشمی را در سطح جهانی به دست آورد، ولی می‌توان با جرات اعلام کرد که تجارت بین المللی نساجی ابریشم و لباس‌های مربوطه مقوله‌ای است در سطح چند میلیارد دلار. طی اجلاس ایسا در لیون فرانسه، به نقل از منابع تجاری اعلام شد که فقط در ایالات متحده آمریکا در سال ۱۹۹۸ در بخش بازار خرده فروشی ارزش محصولات ابریشمی در حدود ۵ میلیارد دلار برآورد شده است.

لباس‌های درجه یک، طبق تعریف، برای مصرف مشتریان خاص (تعداد اندکی) است؛ اما توده بزرگی از تجارت ابریشم متوجه بخش دیگری از مصرف کنندگان می‌گردد. در حالی که رشد محصولات ابریشمی برای این بخش از مصرف کنندگان در بازار بین المللی افزایش می‌یابد، کمیابی نسبی ماده اولیه (ابریشم خام) نیز باید مدنظر قرار گیرد. طبق گزارشات منابع تجاری جالب است که بدانید تعداد مشتریان لباس‌های درجه یک از ۳۰۰ هزار نفر قبل از جنگ جهانی دوم شدیداً کاهش یافته و امروزه فقط به هزار نفر رسیده است.

در واقع بسیاری از سالن‌های مد طراحی لباس‌های درجه یک، به نظر می‌رسد که در امر محصولاتی چون عطر و ادکلن و لوازم مربوطه موفق‌ترین. البته شکی نیست که لباس‌های درجه یک هنوز نقش مهمی در به تصویر کشیدن انسان، بازی می‌کنند. اما اهمیت کلی آن رو به افول است. سرانجام این که تعداد مشتریانی که مایل باشند بین ۲۵-۱۵ هزار دلار فقط برای یک لباس هزینه کنند به نوعی کم شده است. تخمین زده‌اند که در صنعت طراحی لباس‌های درجه یک، در حال حاضر فقط ۴۱ هزار نفر مشغول به کارند.

ابریشم سنگ شور و آثار آن در تجارت

در دهه ۱۹۸۰ برخی از بنگاه‌های تجاری مستقر در نیویورک شروع به امتحان کردن و کار روی یک پارچه ابریشمی کردند که ضد چروک باشد، آب نرود و حتی قابل شستشو در ماشین لباس شویی باشد. پارچه‌هایی را درون ماشین‌هایی انداختند که همراه آن‌ها شن، سنگ ریزه، توپ تنیس و حتی کفش تنیس بود. در نتیجه، پارچه‌ای بدست آمد بسیار نرم، راحت و از همه مهمتر قابل نگهداری (قابل شستشو و اتو). این آزمون موفقیت تجاری بزرگی در برداشت. ابریشم سنگ شور شده در دهه ۱۹۹۰، مد شد و در میان دو گروه ورزشی که لباس‌های راحت و زیبا می‌خواستند و گروهی که خواستار لباس‌هایی با الیاف طبیعی بودند طرفداران بسیاری پیدا کرد. جای تعجب نیست که بگوییم واردات لباس‌های سنگ شور (عمدتاً از چین و هنگ کنگ) به غرب، به شدت بالا رفت.

به طور سنتی، بیش از ۹۰ درصد بازار جهانی لباس‌های ابریشم، متعلق

به زنان است. در گذشته محصولات ابریشمی مخصوص مردان فقط به پیراهن، کراوات، دستمال، جوراب و لباس‌های زیر محدود می‌شدند. اما در نتیجه سنگ شور کردن ابریشم، وضعیت پوشاک ابریشمی مردان در غرب به طور قابل ملاحظه‌ای متفاوت شد. اکنون انواع لباس‌های ابریشمی سنگ شور شده برای آنان یافت می‌شود که از آن‌ها می‌توان به شلوار، ژاکت، ژاکت‌های اپل دار، پیراهن، کت شلوار، شلوارک، تی شرت و غیره اشاره کرد. برخی از منابع تجاری می‌گویند ابریشم سنگ شور در آینده نقش مهمی را برای پوشاک مردان بازی می‌کند، البته کیفیت و قیمت‌ها بالاتر خواهند بود.

افکار عمومی نیز در خصوص پوشیدن لباس‌های ابریشمی تغییر کرده است. این تغییر را می‌توان حداقل در بازارهای سنتی اروپایی مشاهده کرد. شاید به طور کلی از لباس‌های ابریشم به عنوان لباس شب استفاده شود اما ابریشم سنگ شور وضعیت پوشاک را به گونه‌ای تغییر داده که در هر زمانی از روز می‌توان از این دسته لباس‌ها استفاده کرد. لباس‌های ابریشم که تا کنون در بوتیک‌ها و لباس فروشی‌های اعیانی فروخته می‌شد اکنون در فروشگاه‌های زنجیره‌ای نیز یافت می‌شوند و حتی از طریق سفارشات پستی نیز تحویل مشتری می‌گردد.

محصولات جدید دیگری از ابریشم

طی سال‌های دهه ۹۰ محصولات دیگری از ابریشم روانه بازارهای غربی شد که با موفقیت همراه بود. نمونه‌ای از این محصولات، لباس‌های زیر حرارتی ساخت چین بود که چند سال پیش در بازارهای اروپا عرضه شد. این محصول را فروشگاه‌های تخصصی پوشاک در اروپا و آمریکا بازان و افرادی مشابه آن‌ها می‌خریدند. این محصولات به دلیل داشتن محصول طبیعی و بی‌بو بوده از آنجا که در آب سرد می‌شوید و خشک می‌گردد گرم است. این محصولات به دلیل داشتن خاصیت ضد باکتریایی و حساسیتی، اسهال، یبوست، سردرد، میگرن، کمردرد، آرتروز، روماتیسم، آکسیژن نیز به عنوان یک درمان طبیعی برای این مشکلات استفاده می‌شود. زنانه، پولیور، کاپشن، کت و شلوار، کلاه و روسری و کفش‌های زنانه، این محصولات به دلیل داشتن خاصیت ضد باکتریایی و ضد پنبه، اکریلیک، پشم و پشم مصنوعی، پشم و پشم مصنوعی، پشم و پشم مصنوعی متوسطی و پشم و پشم مصنوعی متوسطی و پشم و پشم مصنوعی متوسطی متحده بر جرمی و پشم و پشم مصنوعی متوسطی و پشم و پشم مصنوعی متوسطی پشم نازک، الپاکا و پشم و پشم مصنوعی متوسطی و پشم و پشم مصنوعی متوسطی تقاضای مشتریان برای این محصولات به دلیل داشتن خاصیت ضد باکتریایی عرضه کنندگان اصلی این نوع لباس‌ها نظایان دارد و می‌تواند این روش با مدل‌های موجود از لباس‌های غیر ابریشمی نظیر کتان، پنبه، پشم و پشم مصنوعی متوسطی و پشم و پشم مصنوعی متوسطی است و همچنان برای بازاریابی و تبلیغات در این زمینه در اروپا و آمریکا ادامه خواهد داشت.

عرضه کنندگان جهانی

ابریشم خام و نخ ابریشم: چین از بزرگترین عرضه کنندگان ابریشم خام و نخ ابریشم به غرب است. حتی بسیاری از کشورهای اروپا به توسعه تولید کننده ابریشم وابستگی شدیدی در خصوص مواد اولیه خودشان به چین دارند. بعد از چین دو مرکز مهم دیگر در اندازه‌های بسیار کوچکتر، برزیل و ویتنام هستند.

کشورهایی نیز هستند که از تولید ابریشم خام خودشان استفاده می‌کنند؛ هند از آن جمله است که در رتبه جهانی، دومین صادر کننده ابریشم خام جهان و در عین حال بزرگترین وارد کننده مواد اولیه نیز است. هند مجبور

است برای تأمین نیازهای بازار داخلی خود بعضاً از کشورهای چین، برزیل و ویتنام ابریشم خام وارد کند.

محصولات ابریشمی تمام شده: چنین محصولاتی عمدتاً از طریق اروپا روانه بازارهای بین‌المللی شده‌اند. امروزه برخی از کشورهای رو به توسعه نیز این محصولات را در مقیاسی وسیع جهت صادرات عرضه می‌کنند. چین، هند و تایلند از این دسته هستند. البته مدت مدیدی است که چین و هنگ و کنگ و جمهوری کره در زمینه صادرات وسیع لباس‌های ابریشمی به بازارهای غربی فعالیت دارند.

چین در مقام یک عرضه کننده: صادرات ابریشم چین از ۱/۸ میلیون دلار در سال ۱۹۸۶ به ۲/۹ میلیارد دلار در سال ۱۹۹۳ افزایش و سپس در سال ۱۹۹۹ به ۱/۶۲ میلیارد دلار کاهش یافت. همانطور که قبلاً ذکر کردیم با کنار رفتن ژاپن، به عنوان قدرت برتر تولید کننده ابریشم خام، از سال ۱۹۷۸ نقش محوری چین در تجارت جهانی ابریشم خام و محصولات ابریشمی ارجحیت خاصی پیدا کرده است. به طوری که سهم تولید جهانی این کشور در سال ۱۹۹۸ بیش از ۷۰ درصد بوده است.

در حال حاضر چین از صادر کنندگان عمده محصولات ابریشمی با ارزش افزوده است؛ سهم این محصولات در تجارت این کشور از ۲۳ درصد در سال ۱۹۸۶، امروزه، به بیش از ۷۰ درصد ارتقا یافته است. با اختراع سنگ شور کردن پارچه‌های ابریشمی توسط آمریکائیان، متقاضیان این محصولات بیشتر شده است؛ این اختراع در نهایت به انقلابی در تجارت ابریشم منجر شد.

سهمیه بندی

افزایش سریع صادرات ابریشم از چین به اتحادیه اروپا و آمریکا موجب شد که محدودیت‌هایی در صادرات ابریشم از چین به آمریکا این محدودیت‌ها با ریزنی بین‌المللی در سال ۱۹۹۴ در استخوانه کمیسیون اروپا در سال ۱۹۹۴ به طور کلی لغو شد. این امر برای چین و هنگ کنگ، تقاضای لباس‌های ابریشمی را افزایش داده است و رسیده بود. بنابراین این سهمیه محدودیت‌ها را لغو کرد.

ذکر این نکته قابل توجه است که چین به عنوان یک تهدید در برابر تولیدات ابریشمی اروپا، به ویژه در آمریکا که اصلاً صنعت پرده‌های ابریشمی را در این کشور به وجود آمد که محصولات ابریشمی اروپا به دلیل داشتن خاصیت ضد باکتریایی پنبه و پلی‌استر ساخته شده‌اند. این کشورها هنوز به قوت خود باقیست؛ در اتحادیه اروپا، سهم چین برای پارچه‌های ابریشمی چین، ولی در آمریکا، سهم چین به دلیل داشتن خاصیت ضد باکتریایی محدودیت‌ها برقرار است. به هر حال، سهم چین در صادرات ابریشمی اساسی برای تولید کنندگان ابریشم به هم خوردن توازن بین بخش‌های مختلف بازار است. حضور ابریشم در بازار اروپا و آمریکا به معنای عدم حضور سایر تولیدکنندگان ابریشم در این بازارها.

در حقیقت افزایش سهم بازار اروپا به چین بر استفاده از محصولات دوستدار محیط زیست نظیر شیدرتی در تجارت جهانی می‌گذارد. این فشارها که اساساً ناشی از گروه‌های زیست‌محیطی کشورهای آلمان است به اعمال قوانین سختگیرانه‌ای منجر شده است؛ این قوانین به تولید کنندگان فشار می‌دهد که مراقب روش‌های تولید و محصول نهایی خود باشند. از جمله این مقررات ممنوعیت استفاده از برخی رنگ‌های خاص ازو است که برای اولین بار ۵ سال پیش آلمان آن را معرفی کرد. به دنبال آن هلند از این قوانین پیروی کرد، و سرانجام اتحادیه اروپا در سال ۱۹۹۹ برجست‌های زیست محیطی را در خصوص

نساجی و پوشاک معرفی کرد که نشانگر عدم استفاده از رنگ‌های آزو است.

بازار مصرف

پس از تجربه ابریشم سنگ شور، که به نظر می‌رسد بازار مصرف محصولات ابریشم در کشورهای توسعه یافته در دو سال گذشته راکد شده، آهسته آهسته رو به بهبود است چرا که جایگزین‌های جذابی برای مشتریان ابریشم پیش بینی شده است. اخیراً دو گونه از این جایگزین‌ها ظاهر شده‌اند: اولی، محصولات ابریشمی بافتنی است که محبوبیت عمومی فراوانی پیدا کرده و دومی، تقاضا برای لباس و پارچه‌های ابریشمی ترکیبی است (همانطور که قبلاً اشاره شد ابریشم را با الیافی همچون نخ کتان، پشم، پنبه، کنف، ویسکوز، پشم کشمیر، پشم نازک آلپاکا و غیره ترکیب می‌کنند). دلیل دیگری که محبوبیت استفاده از لباس‌های ابریشم را افزایش داده، احتمالاً گرایش مردم به الیاف طبیعی و همچنین قیمت معقول آن برای آن دسته از مصرف‌کنندگانی است که در گروه متوسط درآمدی قرار دارند؛ این گرایش موجب توسعه محصولات ابریشمی شده است.

مصرف سرانه ابریشم در اروپا به ویژه سوئیس و به دنبال آن آلمان و انگلیس در بالاترین حد خود قرار گرفته است. فرانسه و ایتالیا که از مبدلین بزرگ صنعت ابریشم هستند، به واسطه مبادلات محصولات ابریشم، درصد مصرف مردم‌شان از این محصول در مقایسه با آلمان و سوئیس پایین‌تر است. ژاپن نیز به طور سنتی سابقه طولانی در استفاده از ابریشم دارد و به لحاظ مصرف سرانه در بالاترین اندازه در جهان قرار دارد. اگر چه در چند سال اخیر به خاطر کاهش درخواست کیمونو، این مصرف نیز کاهش یافته، لیکن با احتمال افزایش تقاضا برای سایر محصولات ابریشمی، موقعیت جهانی ژاپن در مقام مصرف سرانه کماکان حفظ خواهد شد. طی چند سال گذشته، واردات ژاپن از چین به طور قابل ملاحظه‌ای افزایش داشته است. البته این مسئله جای تعجب ندارد، زیرا تولیدکنندگان چینی به لحاظ جغرافیایی به بازار ژاپن نزدیک‌اند و این نزدیکی فرصتی به متخصصین ژاپنی می‌دهد که تولیدکنندگان چینی را مرتب زیر نظر بگیرند. مشترکات فرهنگی نیز باعث رشد تجارت دو طرف شده است. در سال ۱۹۹۸، ژاپن بعد از هنگ کنگ و آمریکا، سومین واردکننده محصولات ابریشم بود. رقم واردات این سه کشور ۲۸۰ میلیون دلار ذکر شده است.

در هند مصرف داخلی ۸۵ درصد تولید این کشور است که بسیار بالاست. بدون توسعه تولید، افزایش صادرات نیز در این کشور میسر نخواهد شد. به نظر نمی‌رسد این وضعیت در آینده نزدیک تغییر کند. هند در راستای پیوستن به سازمان تجارت جهانی و توافقنامه منسوجات و پوشاک (ATC) مجبور است بازار خود را به روی محصولات تولیدکنندگان ابریشم و سایر الیاف کشورهای خارجی تا سال ۲۰۰۵ باز کند. باید منتظر بمانیم و ببینیم که صنعت ابریشم هند با توجه به کاهش موانع تعرفه‌ای چگونه با رقبای خارجی خود به ویژه در تولید ساری و دیگر محصولات ابریشم رقابت می‌کند.

تازه‌ترین گزارشات حاکی از آن است که با بهبود استاندارد زندگی در چین به ویژه در مناطق ساحلی این کشور، تقاضای مصرف داخلی نیز افزایش یافته است. همین امر در کشورهای جمهوری کره و ویتنام نیز صادق است.

توسعه همگانی ابریشم

یکی از مهمترین سازمان‌های مرتبط با توسعه همگانی ابریشم، انجمن جهانی ابریشم (ISA) است. مقر این نهاد در شهر لیون فرانسه است و اعضای آن که تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان ۳۰ کشور مختلف هستند فقط به مسائل صنعتی و تجاری ابریشم علاقه مندند و در زمینه توسعه پرورش کرم ابریشم علاقه چندانی از خود نشان نمی‌دهند. این انجمن نشان

مخصوصی را برای پوشاک و لباس‌های ابریشمی معرفی کرده است. برخی از فعالان تجارت ابریشم معتقدند که این نشان باید هر چه سریعتر و وسیعتر به اطلاع عموم برسد. چنین نشانی نه تنها باید معرف اصیل بودن محصولات ابریشمی باشد بلکه باید تضمینی برای کیفیت آن تلقی شود. بنابراین تولیدکنندگان نیز می‌بایست ضمن پذیرفتن چنین علامت و نشانی محصولات خود را همگام با استانداردهای مربوطه تولید کنند.

استفاده مکرر از واژه ابریشم برای تبلیغات کالاهایی چون سیگار، شامپو، آبجو و حتی سایر منسوجات بیانگر این نکته است که ابریشم خصوصیتی دارد که وقتی بر انگیزخته شود موجب ارتقا فروش کالاهای دیگر می‌شود. برای یک دوره ۱۵ ساله، پنج کشور اصلی اروپا برنامه‌های تبلیغاتی خود را با همکاری چین اجرا کردند. این برنامه‌ها زمانی به پایان رسید که چین دیگر نمی‌خواست هزینه‌های تبلیغاتی خود را به ویژه روی ابریشم چین ادامه دهد. بخشی از بودجه این عملیات در مقیاس معتدل جهت تبلیغات در فروشگاه‌هایی چون هارودز لندن، و بخشی دیگر جهت تهیه بروشور و کانالوگ‌های تبلیغاتی صرف می‌شد. با این همه به نظر نمی‌رسد که هیچ یک از تولیدکنندگان و پردازشگران، از عملیات تبلیغاتی انجام گرفته برای ابریشم راضی باشند. پیرو این قضیه در اجلاس بیست و یکم ایسا، در سال ۱۹۹۷، در بانکوک، پیشنهاد توسعه همگانی ابریشم برنامه ریزی شد.

در دهه ۱۹۸۰، ژاپنی‌ها برنامه‌های تبلیغاتی خاص پراکنده‌ای مانند «ابریشم در قلب» را ارائه کردند، ولی این تبلیغات امروزه به عنوان یک عملیات تبلیغاتی چند منظوره به کار نمی‌رود. متأسفانه صحنه تخریب وجهه ابریشم با سنگ شور شدن آن، علت اساسی عدم تبلیغات فراگیر است. تبلیغات ابریشم و محصولات آن را چند کشور و موسسه غیر دولتی به طور منفرد و مجزا انجام می‌دهند. این تبلیغات به هیچ وجه رشد پایدار و عمومی در بر ندارد. بنابراین آشکار و مبرهن است که توسعه نام‌نشان ابریشم و ارتقای تجارت آن مستلزم تعاون و همکاری بین کشورهای تولیدکننده ابریشم، مبدلین و تاجرین این صنعت است. وجود انجمن معتبری چون ایسا و یا سازمانی مشابه آن جهت هماهنگی کلیه فعالیت‌ها و تبلیغات نیز ضروری است.

ابریشم و محیط زیست

همانند سایر صنایع، بحث‌هایی اجتماعی و محیطی پیرامون نساجی بین‌المللی در سطح وسیعی صورت گرفته است. کشورهای غربی به رهبری آلمان در پرداختن به مواردی همچون نحوه پردازش، استفاده از کار کودکان، مسائل اجتماعی، برچسب‌های اجتماعی و کاربرد رنگ‌های خطرناک شیمیایی، پیگیری‌های اساسی را می‌طلبند. روند تجارت در باب مسائل زیست محیطی و روش‌های تولید، تأکید کندی داشته است. در حال حاضر قانونی مبنی بر استفاده اجباری از برچسب زیست محیطی وجود ندارد. در برخی از کشورها مثل سوئد و آلمان همچنان سناریوهای انگیزش رقابت را می‌نویسند.

ابریشم، خصوصیات با ارزشی دارد؛ از لحاظ زیست محیطی محصولی سالم و بی‌ضرر است و از آنجا که ترکیبات پروتئینی دارد، با پوست انسان نیز مانوس می‌شود. ۳۰ درصد وزن آن در رطوبت جذب می‌شود و راحتی فوق‌العاده‌ای دارد. از نقطه نظر محیطی، ابریشم این مزیت را دارد که هنگام تولید از بارورکننده‌های شیمیایی کمی در آن استفاده می‌شود و اساساً هیچ آفت‌کشی در تولید آن به کار نمی‌رود. متأسفانه اشاره‌ای به چنین نکات مثبت زیست محیطی در عملیات تبلیغاتی فروش، نمی‌شود. جا دارد که از این مزایا برای منافع جهانی تجارت ابریشم، قویاً استفاده کرد.

در ماه مارس ۱۹۹۹، اتحادیه اروپا معیار استفاده جامع از برچسب‌های

زیست محیطی اتحادیه اروپا را برای تمام اقلام نساجی و پوشاک صادر کرد. باید منتظر ماند و دید که سازندگان این رشته چه واکنش‌هایی نشان می‌دهند. در واقع معیار پیشین اتحادیه اروپا درباره برچسب زیست محیطی، تعداد کمی از تولید کنندگان را به این امر ترغیب کرد. همچنین باید خاطر نشان کرد که استفاده از این برچسب‌ها ضرورتاً برتری رقابتی نسبت به اقلام مشابه بدون برچسب ندارند.

در اتحادیه اروپا، چرخه حیات محصولات صنعتی، از گهواره تا گور، همواره مورد بحث بوده و تأثیرات زیست محیطی آنان چه قبل و چه بعد از تولید همیشه مورد تفحص و بررسی قرار می‌گیرد. از نتایج این تفحص، آرایش سیستم‌های برچسب زنی رقابتی است که توسط سازمان‌های مختلف با اهداف متفاوت در کشورهای مجزایی از اروپا به وجود آمده است.

آلمان در خصوص مسائل زیست محیطی، شاید از سایر کشورهای اروپایی پیشگام‌تر باشد. از این رو در تکمیل یک لایحه از قانون کالای مصرف کننده، در ۱۵ جولای ۱۹۹۴، مسأله سلامت مصرف کنندگان در وزارت بهداشت فدرال آلمان مورد نظر قرار گرفت. این لایحه، تولید، ورود و فروش هر کالای مصرفی حاوی مواد رنگی آزو را ممنوع می‌کند. تشخیص وجود مواد رنگی آزو منوط بر تجزیه و به دست آوردن هر یک از ۲۰ آمینه سرطان زاست که فهرست آن‌ها در صفحات بعد آمده است. اگر به دلیل کاربرد رنگ‌های آزو، هر یک از این ۲۰ آمینه مضر آزاد شود و در تماس با بدن قرار گیرد، هیچ لباسی حق تولید، ورود و فروش در کشور آلمان را نخواهد داشت. لایحه ممنوعیت از آوریل ۱۹۹۶ به اجرا در آمد. مشابه همین قانون در کشور هلند برای لباس، رو تختی و جوراب اجرا می‌شود.

این قانون آثاری را برای تولید کنندگان و پردازشگران ابریشم، هم در بازارهای آلمان و هلند و هم در بازارهای دیگر، در برداشته است. در حالی که جابه جایی آزاد کالاها در اتحادیه این امر را برای یک کشور میسر می‌سازد که پارچه‌های ممنوع را وارد و لباس‌هایی را جهت صادرات مجدد تولید نماید، وزارت بهداشت آلمان به صورت اتفاقی از خرده فروشی‌های موجود در بازار، نمونه‌هایی را جهت آزمایش انتخاب می‌کند تا صحت تطابق عدم مواد ممنوعه را با قانون مصوب خود بررسی نماید.

پس تولید کنندگان و صادر کنندگان ابریشم در کشورهای رو به توسعه باید ارتباط خود را با کمک خریداران کشورهای وارد کننده حفظ کنند و نسبت به آخرین مقررات در بازارهای هدف آگاه باشند.

فهرست آمینه‌های مضر که توسط وزارت بهداشت آلمان پوشش داده شده‌اند به شرح صفحه بعد است:

کاس (CAS) شماره خدمات چکیده‌های شیمیایی

۲. تجارت ابریشم و تولید جهانی نگاه اجمالی

همانطور که در نسخه کلی این پژوهش یادآور شدیم تجارت جهانی ابریشم طی دو دهه گذشته، دست خوش تحولات اساسی و بنیادینی بوده، که بر منابع عرضه و ماهیت تقاضا در بازار بین المللی تأثیر شگرفی گذارده است. در جدول شماره (۲) به وضوح می‌بینیم که کشورهای چین و هند به عنوان تولید کنندگان ابریشم خام از ژاپن پیشی گرفته‌اند. تولید آن‌ها به ترتیب در سال ۲۰۰۰، یعنی ۵۰۶۸۳ تن و ۱۵۲۱۴ تن، به مراتب بیشتر از ۵۵۷ تن ژاپن بوده است. صنعتی شدن ژاپن به علاوه دستمزد بالای نیروی کار و کمبود زمین برای پرورش کرم ابریشم، سبب شده است که تولید این محصول در این کشور مهم تولید کننده، صرفه اقتصادی نداشته باشد و به شبکه‌ای از وارد کنندگان ابریشم خام تبدیل شود. چین کماکان بزرگترین عرضه کننده

ابریشم خام بازار جهانی است. در عوض، هند گسترده‌ترین بازار واردات را دارد.

تجارت محصول تمام شده ابریشم (لباس ابریشم) که روزگاری تحت حاکمیت اروپا بود، اکنون به طور فزاینده‌ای در اختیار کشورهای رو به توسعه‌ای مانند چین و هند است. تایلند نیز به رغم کاهش تجارتش در سال‌های اخیر، از صادر کنندگان لباس‌های ابریشمی است. تایلند در آینده تا حدی وابسته به واردات مواد اولیه و نخ ابریشم خواهد بود.

متذکر شدیم که در گذشته، تقاضای پارچه و لباس ابریشمی مختص مشتریان تجمل‌گرای بود که قدرت خرید لباس‌های گران‌بها را داشتند. این تقاضا در سال‌های اخیر (شامل کالاهای ارزان قیمت‌تر) گسترش یافته و شامل مشتریان با درآمد متوسط نیز شده است.

در خصوص ابریشم سنگ شور، منابع تجاری اظهار داشته‌اند که این روش وجهه و وقار ابریشم را از بین برد و وقتی این روش به اوج خود رسید، به مشتریان، بلوز و پیراهن‌های ابریشمی خالصی ارائه شد که قیمت آن‌ها بسیار پائین‌تر از پنبه، ویسکوز و یا حتی پلی استر بود. با چنین قیمت‌های نازلی، بالطبع، کیفیت لباس‌ها نیز باید پایین بیاید. بسیاری از تجار بر این عقیده‌اند اکنون که عرضه ابریشم خام محدود است و احتمالاً محدود باقی می‌ماند، زمان آن فرا رسیده که هر کس در وادی تجارت ابریشم، محصولات زیر استاندارد را از جرگه بازار حذف نماید.

این وضعیت به خاطر سیاست‌های ترغیبی برخی از کشورهای تولید کننده ابریشم در مواردی ناسامان شده و صادر کنندگان ابریشم تشویق شده‌اند محصولاتشان را در ازای هر بها و قیمتی بفروشند، و سرانجام اعمال چنین سیاست‌هایی به روابط طرف‌های تجاری بین المللی آسیب شدیدی وارد کرده است.

در تجارت ابریشم یکی از ابعاد جهانی آن هنوز ثابت مانده است: «رجحیت میدلین اروپایی به عنوان تمام کننده ابریشم». نمونه بارز آن محصولات روسری و کراوات «هرمس»^{۱۰} است که در تارک بازار جای دارد.

با این حال تجار ابریشم معتقدند تولید کنندگان کشورهای در حال توسعه، بی‌وقفه به تلاش خود ادامه می‌دهند تا حضور بیشتری در بازار جهانی پیدا کنند؛ البته با گسترش و ارتقای ماشین آلات صنعتی، کیفیت محصولاتشان نیز ارتقا خواهد یافت.

تجارت جهانی: بازیگران این حرفه

شرکت کنندگان در تجارت جهانی ابریشم به چهار گروه اصلی تقسیم می‌شوند:

- ۱- تولید کنندگان (عمدتاً) ابریشم خام: ازبکستان و ویتنام؛
- ۲- تولید کنندگان ابریشم خام و محصول تمام شده (برزیل، چین، هند، تایلند و ازبکستان)؛
- ۳- کشورهای میدل ابریشم وابسته به واردات ابریشم خام (فرانسه، آلمان، ایتالیا، ژاپن، جمهوری کره، سوئیس و انگلستان)؛
- ۴- کشورهایایی که نه تولید کننده ابریشم خام هستند و نه آن را پردازش می‌کنند. (برخی از کشورهای اروپایی، استرالیا، نیوزلند، کانادا، ایالات متحده و اکثر کشورهای آفریقایی و آمریکای لاتین).

دسته بندی محصولات

صادرات و واردات ابریشم به دو گروه تقسیم می‌شود: ۱- ابریشم خام، ضایعات ابریشم، نخ ابریشم و پارچه‌های خاکستری جهت پرداخت؛ ۲- پارچه پرداخت شده (رنگی یا چاپ دار)، لباس‌های حاضری و اقلامی برای مصارف تزئینات داخلی. گروه اول: تجارت گروه اول مختص چین و بعد از آن و با فاصله زیادی

شماره کاس (CAS) *	آمینها
92-67-1	4-aminodiphenyl
92-87-5	Benzidine
95-69-2	4-clorotoluidine
91-59-8	2-naphthylamine
97-56-3	0-aminoazotoluene
99-55-8	2-amino-4-nitrotoluene
106-47-8	p-chloroaniline
615-05-4	2,4-diaminoanisole
101-77-9	4,4'-diaminodiphenylmethane
91-94-1	3,3'-dichlorobenzidine
119-90-4	3,3'-dimethoxybenzidine
119-93-7	3,3'-dimethylbenzidine
838-88-0	3,3'-diamethyl-4,4'-diaminodiphenylmethane
120-71-8	p-kresidine
101-14-4	4,4-methylene-bis-(2-chloraniline)
101-80-4	4,4'-oxydianiline
139-65-1	4,4'-thiodianiline
95-53-4	o-toluidine
95-80-7	2,4-toluylenediamine
137-17-7	2,4,5-trimethylaniline

منبع: Beijing و CNSIEC

گروه دوم: از محصولات دادوستد شده این گروه پارچه است. در بررسی آمار مربوط به واردات، باید انواع پارچه را مشخص کرد. مثلاً ایتالیا عمدتاً پارچه هایی ارزانتر مانند ابریشم خاکستری (پارچه پای دستگاه) را از چین وارد می کند. صادرات پارچه چین طبق آمار سال ۱۹۹۸ با کنترل ۷/۲ درصدی به ۸۶/۹ میلیون متر در سال ۱۹۹۹ رسید. جالب است که در همان سال صادرات پارچه های رنگی و چاپ دار چینی با افزایش ۴۹/۷ درصدی به ۱۴/۶ میلیون متر رسید. صادرات پارچه های ابریشم از مبدلین اروپایی نیز، پارچه های آماده شده ایست که با قیمتی بالا جهت مصارف خیاطی تهیه شده اند.

چین و هنگ کنگ علی رغم اینکه در جایگاه نخست تولید ابریشم خام جهان قرار دارند، از برجسته ترین مبدلین پارچه های ابریشم به ویژه

شورهای برزیل و ویتنام است. جلوه این تجارت با وابستگی در تمام مبدلین جهان به ماده اولیه نخ ابریشم که چین ۸۰ درصد تولید جهانی آن را داراست، خصوصیت می یابد. بر طبق آمار شرکت ملی صادرات و واردات ابریشم چین (CNSIEC)، وارد کنندگان مهم محصولات ابریشمی از چین (تمام گروه ها) در سال ۱۹۹۹ به شرح ذیل هستند:

کشور هند از برجسته ترین وارد کنندگان ابریشم خام است. بر اساس آمارهای تجاری، واردات ابریشم خام این کشور از کشورهایی مانند چین، برزیل، هنگ کنگ و ویتنام در سال ۱۹۹۹ به ۷ تا ۸ هزار تن رسید. در همین سال صادرات چین ۷۹۹۰ تن بود که یک کاهش ۵/۸ درصدی داشت.

وارد کنندگان	واردات (میلیون دلار)	نسبت تغییرات از سال ۹۸ (درصد)
هنگ کنگ	۶۴۴	-۱/۶
ژاپن	۳۱۳	+۱۲/۲
ایالات متحده	۳۹۶	-۱۰/۶
جمهوری کره	۱۳۳	+۱/۹
آلمان	۲۳	-۴/۴
ایتالیا	۲۷	+۱/۵
هند	۱۳۴	+۲۸/۵
مجموع	۱۸۳۰	

منبع: CNSIEC و Beijing

به علت نبود اطلاعات آماری صحیح، دقیقاً مشخص نیست. با تشکیل اروپای متحد، عملاً اطلاعات آماری مجزای هر کشور بی معنی شده و کمکی به وضعیت اطلاعات آماری نمی‌کند. بنابراین نمی‌توان تعیین کرد که آیا محصولات ابریشمی وارد به اروپا واقعاً در کشورهای اتحادیه منصرف شده‌اند یا خیر.

نقش چین و سایر عرضه کنندگان در تجارت ابریشم چین

بر اساس اطلاعات آماری اداره گمرکات چین، صادرات ابریشم و محصولات آن در سال ۱۹۹۹ بالغ بر ۱/۶۲ میلیارد دلار بوده که نسبت به آمار سال ۱۹۹۸، ۱۷/۴ درصد تنزل داشته است. بیش از ۶۰ درصد صادرات سال ۱۹۹۹ را پارچه‌های ابریشم و کالاهای تمام شده ابریشمی تشکیل می‌دهد.

چین با تبدیل تولید ابریشم به ابریشم پرداخت شده و مدرن کردن صنعت ابریشم، پیوسته در حال تغییر است. این کشور با هدف بهبود در کیفیت پارچه‌ها و لباس‌های آماده، جهت صادرات، با چندین شرکت مختلف، سرمایه‌گذاری‌های مشترکی انجام داده است. طراحان مد اروپایی و آمریکایی تولید بعضی از کارهای خود را به چینی‌ها می‌دهند که البته تحت نظارت و کنترل کیفی متخصصین خارجی قرار دارند. فروشگاه‌های

در صنعت لباس‌های پرداخت شده مردان و زنان هستند. پس جای تعجب ندارد که سهم لباس‌های تولید شده چین در تجارت این کشور به طور یکنواخت سیر صعودی داشته باشد. ارزش صادرات محصولات تمام شده چین از ۳۸۰ میلیون دلار در سال ۱۹۸۹، به ۸۴۲ میلیون دلار در سال ۱۹۹۱ رسیده است. در سال ۱۹۹۹ صادرات لباس و سایر اقلامی که ابریشم در آن بکار رفته، ۸۵۲/۶ میلیون دلار یعنی ۲۷/۶ درصد پائین‌تر از رقم سال ۱۹۹۸ برآورد شده است. این اقلام ۵۰ درصد صادرات کلی ابریشم را در سال ۱۹۹۹ در بر می‌گیرد.

هنگ کنگ، عمده‌ترین تولید کننده لباس‌های ابریشم جهان، مواد اولیه خود را اساساً از چین تهیه می‌کند. ارزش نخ و پارچه‌های ابریشم هنگ کنگ طبق آمار ۱۹۹۸، مبلغ ۶۴۴ میلیون دلار گزارش شده است. ۶۰ درصد لباس‌های ابریشم تولید شده، روانه ایالات متحده و مابقی به اروپا و کشورهای دیگر ارسال می‌شود.

از آنجایی که در ایالات متحده صنعت چاپ و پرداخت ابریشم وجود ندارد، اغلب پارچه‌های وارد به این بازار رو به گسترش، به صورت آماده صادر می‌گردد. در سال ۲۰۰۰ واردات پارچه‌های ابریشم به آمریکا بالغ بر ۲۸۵ میلیون دلار بود. از میان کشورهای رو به توسعه، باید از چین و هند به عنوان عرضه کنندگان اصلی این پارچه‌ها به آمریکا نام برد. ارزش معاملات انجام شده در تجارت کالاهای تمام شده ابریشمی،

بزرگ زنجیره‌ای، مغازه‌های زنجیره‌ای و خانه‌های تجاری که سفارشات پستی قبول می‌کنند، همگی ارتباط تنگاتنگی با چینی‌ها دارند. اخیراً شرکت‌های بزرگ ژاپنی و فروشگاه‌های زنجیره‌ای این کشور نیز با تولید کنندگان چینی همکاری‌های نزدیکی را برای توسعه مجموعه کارهای ابریشم در بازار ژاپن آغاز کرده‌اند.

تا اواخر سال ۱۹۹۳، در ایالات متحده و اتحادیه اروپا با صد در صد محصولات ابریشمی در قالب سهمیه آزاد، برخورد ترجیحی می‌شد. اما الیاف دیگر پیرو «موافقتنامه الیاف چندگانه» (MFA)، مشمول سهمیه بندی بودند. در سال ۱۹۹۴، با پیدایش روش سنگ شور و متعاقب آن رشد سریع بازار، ابریشم و محصولات آن نیز سهمیه بندی شد. این سهمیه‌ها در آمریکا به صورت دو طرفه بین چین و آمریکا مورد مذاکره قرار گرفت، اما، در اروپا به طور یکجانبه توسط اتحادیه، بر کالاهای تمام شده ابریشم، پارچه و لباس ابریشم تحمیل گردید.

سایر کشورهای عرضه کننده ابریشم

علی رغم پیدایش تعداد قابل توجهی از تولید کنندگان مشتاق ابریشم مانند بنگلادش، بولیوی، کلمبیا، ایران، پاراگوئه، پرو، سریلانکا، ترکیه و اوگاندا، بدون تردید چین کماکان در رتبه اول تجارت جهانی ابریشم قرار داشته و خواهد داشت.

تولید برزیل و صادرات آن عمدتاً به ژاپن (۷۳ درصد در سال ۱۹۹۹) و اکثراً در قالب ابریشم خام و نخ ابریشم است. در یک سال و نیم گذشته، ابریشم خام درجه الف برزیل کیلویی ۳۴ الی ۳۸ دلار در مقابل ابریشم درجه ۳ الف چین (کیلویی ۲۰ دلار) فروخته شده است. از آنجایی که ژاپن واردات ابریشم خام را کمتر کرده، بیشتر کالاهای نهایی ابریشمی را ترجیح می‌دهد، برزیل صادرات خود را متوجه کشورهای چون کره، فرانسه، هند و ایتالیا نموده است. در بحث قیمت‌های بالای ابریشم برزیل و مشکلات به وجود آمده، باید چاره اندیشی اساسی شود.

در سال‌های ۱۹۸۰ تا ۱۹۹۰ ویتنامی‌ها برنامه‌هایی اساسی برای توان بخشی صنعت پرورش کرم ابریشم پایه ریزی کردند. تولید ابریشم به شکل یکنواخت صعود کرد و از ۱۲۰ تن در سال ۱۹۸۷ به ۹۰۰ تن در سال ۱۹۹۲ و ۱۵۰۰ تن در سال ۱۹۹۶ رسید. تولید سالیانه ابریشم این کشور از آن سال (۱۹۹۶) رو به کاهش گذاشت به طوری که در سال ۱۹۹۹ تنها ۷۸۰ تن تولید داشت. مسأله ابریشم ارزان چین نیز مشکلاتی برای ویتنامی‌ها به وجود آورد که برای غلبه بر بازار باید با آن‌ها دست و پنجه نرم کنند. در حال حاضر آن‌ها دست از تلاش بی وقفه خود جهت ارتقا کیفی و کمی صنایع ابریشم بافی و تولید لباس‌های ابریشمی بر نمی‌دارند، تا دوباره این کشور در جرگه منابع اصلی ابریشم قرار گیرد.

تقاضای ابریشم خام در کشورهای تولید کننده ابریشم

بر خلاف دیگر الیاف نساجی، ابریشم به طور وسیعی در کشورهای تولید کننده‌اش مصرف می‌شود. برای مثال، هند اغلب تولیداتش را نهایی مصرف می‌کند. گسترش صادرات محصولات ابریشم این کشور با افزایش تولید ابریشم خام و یا با رشد واردات رابطه مستقیم دارد. در وضعیت کنونی جهان، روند واردات ابریشم خام و نخ آن در آینده متکی به چین خواهد بود.

برخی از صادرکنندگان عمده هندی برای محصولات درجه یک خود کاملاً به واردات مواد اولیه وابسته هستند. طبق آخرین گزارش‌ها، مصرف ابریشم در ژاپن احیا شده و در حال ثبوت است. یکی از دلایل آن موجی از علاقه به لباس‌های غربی و سایر متعلقات ساخته شده از ابریشم است.

با وجود کاهش استفاده از کیمونو- عامل اصلی کاهش مصرف ابریشم در سال‌های اخیر- همین لباس سنتی هنوز بخش قابل توجهی از مصرف ابریشم موجود در بازار ژاپن را تشکیل می‌دهد.

مقامات چینی اخیراً اظهار داشته‌اند که به خاطر بالا رفتن استانداردهای زندگی، تقاضا برای پوشیدن لباس‌های ابریشمی رونق گرفته است؛ گرایشات مصرفی در جمهوری کره هم چیزی شبیه به ژاپن شده، یعنی با افزایش محبوبیت اسلوب غربی، کره‌ای‌ها نیز کم کم در حال کنار گذاردن لباس‌های سنتی خود هستند. هنگام ارائه طرح‌ها و پیشنهادهای در تجارت جهانی ابریشم، باید مصارف داخلی کشورهای تولید کننده آن را در نظر داشت. توازن بین تولید برای بازار صادراتی پر منفعت و تولید برای گسترش بازار داخلی باید برقرار شود.

در سال ۱۹۹۹، صادرات ابریشم چین به کشورهای اطراف خود، نسبت به سال قبل، بسیار بالاتر بود:

ژاپن (۴۰ درصد)، جمهوری کره (۳۱/۴ درصد)، هند (۵۲/۳ درصد)، و سنگاپور، مالزی و تایلند (۱۲/۴ درصد). صادرات پارچه‌های رنگی و چاپدار نیز به کشورهای جنوب و جنوب شرقی آسیا افزایش چشمگیری داشته است. از جمله پارچه‌های صادراتی چاپدار می‌توان به جنس هابوتای^{۱۱} و ابریشم سبک اشاره کرد.

۳. توسعه ابریشم توسعه همگانی

توسعه همگانی ابریشم در اروپا بین دهه‌های ۱۹۷۰ و ۱۹۸۹ توسط «کمیسون اروپایی توسعه و تبلیغات ابریشم» (CEPS) انجام گرفت که فعالیت‌های خود را در کشورهای آلمان، فرانسه، ایتالیا، سوئیس و انگلیس هدایت می‌کرد. اعتبار این تبلیغات از طریق یک نظام مالیات بندی ناشی از خریدهای ابریشم خام چین تامین شد. این مبالغ بر اساس واردات ابریشم چین و وسعت بازار به هر کشور اختصاص یافت. کمیسون مذکور توسعه ابریشم را به صورت عملیات تبلیغاتی، اعم از تبلیغات در مجلات مد، چاپ مقاله‌های آموزشی جهت توزیع در مدارس و اماکن مشابه، آغاز کرد. جای تردید نیست که فعالیت‌های ۱۵ ساله کمیسون در رشد آگاهی مصرف کنندگان کشورهای عضو از ابریشم و محصولات آن بسیار مؤثر بوده است. منابع تجاری اذعان دارند که هنوز جای کار برای عملیات اطلاع رسانی در میان مصرف کنندگان آمریکایی و اروپایی بسیار است. این منابع خاطرنشان می‌کنند در مقایسه با تبلیغاتی که روی الیاف کتان، پنبه و پشم صورت گرفته، تبلیغات به کار رفته در ابریشم ناچیز است. در بیست و یکمین همایش برگزار شده «انجمن جهانی ابریشم» (ایسا)، در بانکوک در نوامبر ۱۹۹۷، کمیته تبلیغات این نهاد، جدول پیشنهادی را جهت فراهم نمودن بودجه توسعه همگانی ابریشم ارائه داد.

نشان و یا علامت استاندارد ابریشم همانند نشان‌های پشم و پنبه باید در یک طیف گسترده معرفی شود تا شناخت محصولات ابریشم به عنوان تضمین کیفیت آن در فروشگاه‌های خرده فروشی سهولت یابد. علاوه بر نمایشگاه‌های تخصصی یاد شده، برخی از کشورهای تولید کننده ابریشم مجموعه کالاهای خود را در نمایشگاه‌های بین المللی معروفی چون هایم تکستیل^{۱۲} در فرانکفورت و ایگندو^{۱۳} در دوسلدروف به نمایش می‌گذارند.

در مناسبت‌های گوناگون، نمایندگانی از کشورهای تولید کننده و مصرف کننده ابریشم علاقه خود را مبنی بر خلق یک نشان جهانی برای ابریشم ابراز کرده‌اند، در حالی که مبدلین اروپایی ابریشم آن چنان که باید و شاید از این نشان به گرمی استقبال نکرده‌اند.

ذکر این نکته خالی از لطف نیست که اکثر تولید کنندگان و صادر کنندگان ابریشم مثل چین، هند و تایلند ناآشکارا کالاهای ابریشمی شان را محصولاتی ملی معرفی نموده‌اند.

بیست و دومین همایش آیساً در لیون فرانسه (جولای ۱۹۹۹) برگزار شد. اعضای این انجمن جشنی را هم به مناسبت پنجاهمین سالگرد تأسیس آن برگزار کردند. موضوع طولانی مورد بحث جا انداختن دوباره موقعیت ابریشم بود. پیامد رونق حاصل از روش سنگ شور ملموس و قیمت ابریشم خام درجه ۳ الف به ازای هر کیلو ۲۰ دلار مشخص شد. بهای ابریشم خام هم‌تراز درجه یاد شده در سال ۱۹۸۹ به ازای هر کیلوگرم ۵۰ دلار بود.

شبکه اطلاع رسانی جهانی ابریشم

در اجلاس‌های مختلف، چه در کشورهای توسعه یافته و چه در کشورهای رو به توسعه، نیازهایی از قبیل اطلاعات روشنی از تولید، جریانات تجاری، روند تقاضا، قیمت‌ها، روند مد، و مدارک ثبت شده صادرکنندگان و واردکنندگان، موكداً و مكرراً مورد بحث قرار گرفته‌اند. کشورهای مثل چین و هند شبکه اطلاع رسانی ملی و کارآمد دارند. در کشورهای توسعه یافته، به ویژه در سطح انجمن تجاری و همچنین در مؤسسات خصوصی، می‌توان اطلاعات کمی و کیفی غیر محرمانه مفیدی به دست آورد.

در زمینه توسعه فراگیر ابریشم و آگاهی مربوطه، ضرورت یک شبکه اطلاع رسانی کارآمد کاملاً محسوس بوده است. نیاز به چنین شبکه‌ای آنقدر مبهم و اساسی است که ما را نسبت به سردرگمی‌های این رشته آگاه‌تر می‌سازد؛ سردرگمی‌هایی که تلویحاً در بررسی سال ۱۹۹۵ پیرامون نساجی و تولید کنندگان پوشاک در کشورهای رو به توسعه بدان اشاره شد. "توافقنامه منسوجات و پوشاک" سازمان تجارت جهانی و اجرای مقررات روش‌های تولید، برچسب زنی زیست محیطی، نیروی کار کودکان، آرمان‌های اجتماعی، برچسب‌های اجتماعی، استفاده از رنگ‌ها و مواد شیمیایی و در نهایت کالایی که باید به دست مشتری برسد، همه و همه این امر را چنان بر مؤسسات تجاری و حتی کل کشورها سخت و مشکل کرده که نمی‌دانند چگونه نیازهای مختلف بازارهای هدف را به دست آورند و یا چگونه با فرصت‌های تجاری برخورد کنند. بنابراین شبکه

اطلاع رسانی که بخواهد تمام مسائل موجود در این رشته را پوشش دهد و سردرگمی‌ها را از بین ببرد، راه طولانی و درازی در پیش دارد. از ماه اوت سال ۱۹۹۵، "مرکز تجارت جهانی"، کارگاه‌های فنی را برای "توافقنامه پوشاک و نساجی و کاربردهای ممکن آن در کشورهای رو به توسعه، همواره برگزار کرده است. تا کنون بیش از ۲۵۰۰ نفر از رهبران صنعتی و مقامات دولتی از اقصی نقاط جهان در این کارگاه‌ها شرکت نموده‌اند.

مطالب گفته شده در این کارگاه‌ها را می‌توان در وب سایت رسمی مرکز تجارت جهانی^{۱۴} مشاهده کرد. در این سایت می‌توان از طریق "توافقنامه پوشاک و نساجی" از آخرین تحولات یا تحولاتی که احتمالاً در دوره انتقال رخ می‌دهند، مطلع شد.

دوره انتقال، دوره ایست که در تاریخ سی و یکم دسامبر ۲۰۰۴ به پایان می‌رسد. همانطور که قبلاً ذکر شد، بعد از این تاریخ، تجارت صنعت نساجی و پوشاک تحت قوانین مشترک سازمان تجارت جهانی قرار خواهد گرفت. وب سایت مذکور مسائل مورد علاقه تولید کنندگان ابریشم، پردازشگران و تجار سراسر جهان را پوشش می‌دهد.

۴. بازارهای مصرف اروپای غربی

با وجود این که آمارهای ارائه شده در خصوص واردات کامل نیستند، اما بخش وسیعی از تجارت را شامل می‌شود و نکات کلیدی مفیدی از روند عمومی را نشان می‌دهند.

فرانسه، آلمان، ایتالیا، سوئیس و انگلیس از میدلین و مصرف کنندگان اصلی ابریشم هستند. گرچه مصرف داخلی این کشورها نسبتاً زیاد است، اما در کنار آن، صنایع ابریشم به سوی صادرات سوق داده می‌شود.

واردات

ابریشم خام: واردات ابریشم خام به اتحادیه اروپا، طی چند سال گذشته دستخوش نوساناتی شده است:

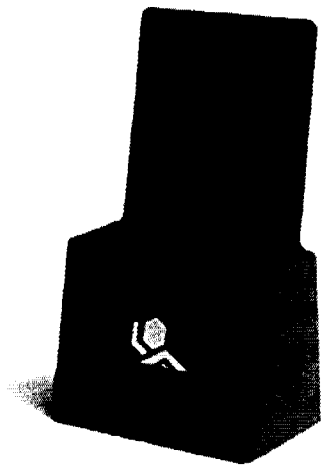
در سال ۱۹۹۴ حجم واردات به ۴۴۱۵ تن، در سال ۱۹۹۶ به ۳۲۸۴ تن و در سال ۱۹۹۹ به حجم ۳۰۲۸ تن رسید. از زمانی که چین - عرضه کنند اصلی و قدیمی ابریشم خام به کشورهای توسعه یافته - به طور

جدول (۳) - اتحادیه اروپا: وارد کنندگان اصلی ابریشم خام طی سال‌های ۱۹۹۶-۲۰۰۰

(مقادیر به تن)

شرح	۱۹۹۶	۱۹۹۹	۲۰۰۰
مجموع	۳۲۸۴	۳۰۲۸	۳۶۳۵
ایتالیا	۲۷۶۴	۲۷۲۷	۳۱۳۶
فرانسه	۴۷۸	۲۲۳	۳۱۸
انگلیس	۲۵	۴۷	۲۲

منبع: ISA

فزاینده‌ای پردازشگر ابریشم شده، تعجبی ندارد که پردازش ابریشم خام در کشورهای توسعه یافته با کاهش نسبی رو به رو شده باشد. همزمان با پردازش و تولید ابریشم خام، چین همچنان بزرگترین عرضه کننده نخ ابریشم باقی مانده است (۳۹۴۴ تن در سال ۱۹۹۴، ۲۹۸۵ تن در سال ۱۹۹۶ و ۲۷۶۹ تن در سال ۱۹۹۹). دومین تولید کننده بزرگ نخ ابریشم یعنی برزیل، ۴۱۷ تن در سال ۱۹۹۴ و ۲۱۱ تن در سال ۱۹۹۹ عرضه کرده است. پس حاکمیت چین به عنوان یک عرضه کننده کاملاً روشن است. علی رغم کاهش تولید، سهم این کشور بالغ بر ۹۰ درصد است.

با مطالعه جدول می‌بینیم که ایتالیا به تنهایی بزرگترین وارد کننده ابریشم خام در اروپاست. وضعیت اقتصادی این کشور که از یک روند رو به کاهش عمومی در حال بهبود است، واردات ابریشم خود را به ۲۷۲۷ تن در سال ۱۹۹۹ افزایش داد؛ یعنی ۱۰ درصد بالاتر از واردات سال ۱۹۹۸. در سال ۲۰۰۰، ایتالیا ۳۱۳۶ تن ابریشم خام وارد کرد که از این مقدار ۲۱۷۵ تن از چین و ۹۳۹ تن از آلمان وارد شد. از آنجایی که آلمان صنعت پرورش کرم ابریشم ندارد، واضح است که ارقام صادرات آلمان، به صادرات مجدد ابریشم خام چین به ایتالیا اشاره می‌کند.

از آغاز تشکیل اتحادیه اروپا در سال ۱۹۹۳ به عنوان یک بازار مستقل، هر کالایی که به یکی از کشورهای این اتحادیه وارد بشود، برآحتی به دیگر کشورهای عضو قابل حمل و نقل است. فرانسه نیز ۲۲۴ تن ابریشم خام در سال ۱۹۹۹ خریداری کرد که از این مقدار ۱۱۱ تن از چین و ۱۱۳ تن از برزیل به این کشور وارد شدند.

پارچه‌های ابریشم

باز هم می‌توان از ایتالیا به عنوان وارد کننده اصلی پارچه ۱۰۰ درصد ابریشمی در اتحادیه اروپا نام برد؛ این کشور در سال ۱۹۹۷، ۲۰۸۳ تن پارچه ابریشم وارد کرد و بیش از ۷۰ درصد کل واردات پارچه آن سال اتحادیه را به خود اختصاص داد. این رقم در سال ۱۹۹۹، مقدار ۱۱۶۶ تن، حدود ۴۰ درصد کل واردات اروپا، بود.

لباس‌های ابریشمی

جداول ۵ تا ۸، واردات پیراهن‌های ابریشم، بلوز، روسری و کراوات را به اتحادیه اروپا در سال‌های ۱۹۹۶، ۱۹۹۸ و ۲۰۰۰ نشان می‌دهند. ارقام مندرج در جداول آشکارا نشان می‌دهند که دوره سنگ شور کردن ابریشم (۱۹۹۴)، رونق قابل ملاحظه‌ای به ویژه در واردات بلوزهای ابریشمی داد.

در خصوص پیراهن‌های ابریشم زنانه، نوسان عمده‌ای را در نیمه دوم دهه ۱۹۹۰ می‌بینیم، بلکه در سال ۲۰۰۰، جهش قابل ملاحظه‌ای مشاهده می‌کنیم. ارقام مربوط به واردات بلوزهای ابریشم، تأثیر روش سنگ شور را کاملاً نشان می‌دهد: در سال ۱۹۹۴، اتحادیه ۴۳۷۵ تن بلوز ابریشم وارد کرد اما شش سال بعد در سال ۲۰۰۰ این مقدار با تنزلی شدید به ۱۲۷۷ تن رسید. در هر مورد سهم بلوزهای ابریشم چین بالای ۶۰ درصد بود. ارقام واردات مربوط به روسری‌های ابریشم نشانگر رشد تدریجی هند در سهم بازار است: در سال ۱۹۹۴، از کل واردات ۸۱۰ تنی به اتحادیه، سهم چین ۴۳۳ تن و سهم هند ۱۷۴ تن یعنی ۲۱/۵ درصد است. در سال ۲۰۰۰، کل واردات اتحادیه ۸۰۲ تن بوده که از این مقدار ۳۳۰ تن از چین و ۲۱۳ تن از هند بوده است. واردات کراوات‌های ابریشم نیز به اتحادیه به طور یکنواخت رشد کرده است: در سال ۱۹۹۴، ۳۹۲ تن کراوات به اتحادیه اروپا وارد شده که ۱۸۳ تن از چین بوده است.

در خصوص کراوات، می‌بینیم که عرضه کننده بزرگ این محصول جمهوری کره است با ۵۵ تن در سال ۲۰۰۰. در این سال، کلاً ۷۷۵ تن کراوات به اتحادیه اروپا وارد شده که ۳۳۵ تن از چین و ۹۴ تن از جمهوری کره بوده است. جالب توجه است که اتحادیه اروپا علاقه بسیاری به درختان پرورش کرم ابریشم هند دارد و از بزرگترین بازارهای وارد کننده محصولات ابریشمی هند شده است. در سال‌های ۲۰۰۰-۱۹۹۹، اتحادیه ۵۳ درصد لباس‌های ابریشمی هند را، در مقایسه با ۳۳/۴ درصد سال قبل، به خود اختصاص داد.

صادرات

جدول (۴) - اتحادیه اروپا: واردات پارچه‌های ابریشمی طی سال‌های ۱۹۹۷-۲۰۰۰

(مقادیر به تن)

شرح	۱۹۹۷	۱۹۹۹	۲۰۰۰
مجموع	۲۶۱۶	۲۷۱۳	۳۲۸۶
ایتالیا	۲۰۸۳	۱۱۶۶	۱۵۰۵

منبع: ISA

جدول (۵). اتحادیه اروپا: واردات پیراهن ابریشم طی سال‌های ۲۰۰۰-۱۹۹۴

(مقادیر به تن)

شرح	۱۹۹۴	۱۹۹۶	۱۹۹۸	۲۰۰۰
مقدار کلی	۵۵۵	۵۰۸	۴۲۲	۸۲۶
چین	۳۵۵	۳۳۲	۲۴۵	۶۵۳
هند	۷۵	۸۸	۹۹	۹۴

جدول (۶). اتحادیه اروپا: واردات بلوزهای ابریشم طی سال‌های ۲۰۰۰-۱۹۹۴

(مقادیر به تن)

شرح	۱۹۹۴	۱۹۹۶	۱۹۹۸	۲۰۰۰
مجموع	۴۳۷۵	۲۱۳۸	۱۳۷۲	۱۲۷۷
چین	۳۶۷۵	۱۷۷۰	۱۳۷۲	۱۰۴۶
هند	۸۸	۶۸	۶۶	۵۵

منبع: ISA

جدول (۷). اتحادیه اروپا: واردات روسری‌های ابریشم طی سال‌های ۲۰۰۰-۱۹۹۴

(مقادیر به تن)

شرح	۱۹۹۴	۱۹۹۶	۱۹۹۸	۲۰۰۰
مجموع	۸۱۰	۸۶۴	۶۶۰	۸۰۲
چین	۴۳۳	۴۰۷	۳۴۲	۳۳۰
هند	۱۷۴	۱۷۴	۱۱۹	۲۱۳
جمهوری کره	۳۰	۶۸	۴۹	۸۰
ماداگاسکار	۴۶	۶۵	۴۹	۴۳

منبع: ISA

جدول (۸)- اتحادیه اروپا: واردات کراوات‌های ابریشم طی سال‌های ۲۰۰۰-۱۹۹۴

(مقادیر به تن)

شرح	۱۹۹۴	۱۹۹۶	۱۹۹۸	۲۰۰۰
مجموع	۳۹۲	۳۹۷	۴۶۴	۷۷۵
چین	۱۸۳	۱۲۴	۱۵۱	۳۳۵
جمهوری کره	۵۵	۸۳	۷۱	۹۴
اسلواکی	۱۷	۵۹	۵۷	۸۵
ویتنام	۱	۱	۲۱	۵۵
سوئیس	۴۰	۴۴	۲۸	۴۴

منبع: ISA

پارچه‌های تمام شده آنها به ایالات متحده، منشأ چینی پیدا می‌کند. از آنجایی که معمولاً سهمیه بندی را در جهت حمایت از صنایع داخلی اعمال می‌کنند، نبود صنعت رقیب اروپایی در عرضه ابریشم باعث شد که چنین کاری حتی در اتحادیه اروپا جدال برانگیز شود. اما چین هم چنان استوار باقی مانده و علی‌رغم این فشارها و تحریم‌هایی که از سال ۱۹۹۴ اتفاق افتاده است، حرف اول را در تولید و عرضه لباس‌های ابریشمی خود به بازار اتحادیه اروپا می‌زند.

بی‌نوشت‌ها:

* این مطلب قسمت اول ترجمه‌ای است از منبع زیر:

International Trade Centre, Silk Review 2001:

A Survey of international Trends In production and trade, Geneva 2002.

- 1- Ramayana
- 2- Wu-ti
- 3- Silk Review 1997
- 4- Bambyx Mori
- 5 - tussah
- 6- tasar
- 7 - muga
- 8 - eri
- 9- Azo
- 10- Hermes
- 11- habutai
- 12 - Heimtextil
- 13- IGEDO
- 14 - WWW.intracen.org
- 15 - Jacquard

صنعت پردازش ابریشم در اروپا در شهرهای میلان و کومو ایتالیا متمرکز است. مراکز دیگر عبارتند از لیون فرانسه، زوریخ سوئیس و مرکز درجه یک بافت تخصصی (نقش دار) و چاپ انگلستان. از سال‌ها پیش، ایتالیا را به عنوان مهمترین عرضه کننده ابریشم تمام شده و پارچه‌های مرکب ابریشمی، اعم از رنگی یا چاپدار، می‌شناسند؛ در سال ۱۹۹۸ این کشور ۲۳۸۶ تن پارچه ابریشم صادر کرده است. با کمی کاهش، این مقدار در سال ۱۹۹۹، به ۱۹۸۵ تن رسید که با بهبود تدریجی اوضاع اقتصادی مجدداً به رقم ۲۱۳۵ تن در سال ۲۰۰۰ افزایش یافت.

صادر کنندگان عمده اروپایی از حیث کیفیت عالی، جدید بودن و منحصر به فرد بودن محصولات ابریشم از شهرت ویژه‌ای برخوردارند. ایتالیا و فرانسه متخصص در طراحی پارچه و روسری نشأت گرفته از سالن‌های معروف مد هستند. انگلیسی‌ها نیز به صادرکنندگان پارچه‌های مخصوص کراوات، هم از نوع چاپ دار و هم نقش دار (جکوارت) ۱۵، معروفند. پس از یک دوره طولانی که کراوات‌های چاپدار مد بودند؛ اکنون کراوات‌های نقش دار انگلیسی مد است. البته هنوز تقاضا برای کراوات‌های درجه یک چاپدار مثل کراوات‌های هرمس فرانسه جایگاه خود را دارد.

بیشرفت‌های دیگر

تجارت با ایالات متحده آمریکا: در سپتامبر ۱۹۹۵، اداره گمرکات ایالات متحده قوانین جدیدی در خصوص تعیین کشور مبدا واردات منسوجات و لباس صادر کرد. این قوانین در اول جولای ۱۹۹۶ به اجرا درآمد. به موجب این قوانین، محلی که در آنجا قسمت اعظم مونتاژ یا ساخت انجام شود یا جایی که آخرین مرحله عمده مونتاژ یا ساخت صورت بگیرد، به عنوان کشور مبدا تلقی می‌شود.

در راستای تجارت منسوجات و اهداف اداره گمرکات آمریکا، کشور مبدا جایی است که پارچه خاکستری یا اصطلاحاً پارچه پای دستگاه را بیافند. برای صنایع رنگرزی و چاپ پارچه اروپا که خودشان اغلب پارچه ابریشم خاکستری از چین وارد می‌کنند، اینگونه برداشت می‌شود که صادرات